

KÖNYV- REKLÁM?

Aki személyes ügyének is tartja a „Gutenberg-galaxis” sorsát, azaz a tömegkommunikáció, a hírközlés, a művészettovábbítás minden újdonsága ellenére változatlanul az írott szóban, a kinyomatott szövegben, a könyvben látja a kultúra legfontosabb közvetítőjét, forrását és közegét, az meglehetősen indokolt aggodalommal figyelheti a könyv és a képmű kapcsolatait. Illő megszorítással: nálunk és az utóbbi időben. Ez a kapcsolat olyannyira sekélyesnek, sivatagosan kopárnak tűnik, hogy a harsány dörge-delmet éppúgy elfojtja, mint az ironizáló kritikusai modort. Szigor vagy kedély helyett marad tehát az aggodalom. S mivel nem először esik erről szó: a borsót hányó naivitás. Kilátástalannak látszik az is, hogy merő jószándékból — a televíziós státusokból nézve: az utca embereként — végigvegyem mindazokat a lehetőségeket, formákat, javallatokat, amikkel a televízió élhetne, hiszen nem mindenki számára kézenfekvő ma sem, hogy miért olvasson súlyos könyveket, ha módja van könnyedebb időöltésre is. Birálni igazából a hiányt kellene, az elmulasztott lehetőségeket, azt, ami nincs. Aminél még a legsilányabb fajta könyvismertetés, állszent reklám-harsona-szó is jobb, sőt a semmihez képest bizvást irodalompartolónak tekinthető.

Ennek kellett tekintenünk — hogy ne menjünk túl hátra az időben — a *Nyitott könyv* legutóbbi adását. Erénye mindössze annyi volt, hogy irodalomról is szó esett benne. Elég érintőlegesen ugyan, főleg egy néhai magyar író magánügyeinek melléktermékeként. Egy szerelmes- meg egy adóslevél között egy érzelmesen gurgulázó jelenet valamelyik regényből, amely regényre minden jellemző,

csak az érzelmeskedés nem. Eltűzkozott lehetőség, ráadásul súlyos izlésficammal. Lassan olyan benyomás alakul ki az emberben, hogy századunk irodalmának nagyjai csak azért éltek, hogy emlékezzenek rájuk. Rokonok, ismerősök, örökösök, kártyapartnerek, titkos árak vagy olyan újságolvasók, akik valaha az arcképpel találkoztak. Intimitások a művek helyett — ennek a hullámnak a tajtékja becsapott a *Nyitott könyvbe* is. „Apu” helyett és „Szindbád” helyett Krúdy Gyula — az író — a közérdekű. Az *Apám, Szindbád* — egyébként — már az adás előtt sem volt kapható. Ha már reklámozunk valamit, akkor a piaci kereslet irányaira sem árt figyelni. Igencsak akadhatni jeles művekre a könyvesboltok eladatlan halmaiban, amelyeknek adhatna egy kis kezdőbességet a televíziós nyilvánosság.

A könyvhét jeles ünnep. Mégpedig abból a fajtából, amelyre nagy a szent áhítat, a szépség révült körülmadása a jellemző, a sznobizmus sem ekkor üli diadal-ünnepát. Az ember tolong a könyvsátraknál, izzadt kezével összefogdossa a könyveket, amit az eladók szokatlan türelemmel tűrnek, rábambulnak a kihurcolt és nevének többrendbeli aláírására kényszerített írókra, az ilyenkor népszerű író-olvasó találkozókon megérdeklődjük, hogy havonta mennyit keres a megjelent mester, netán van-e felesége. A könyvhét népnünnepély a javából és a legnemesebbjéből. De hát milyen könyveket is keres az ember? Amiről tudja, hogy könyv-hétén fog megjelenni. (Könyvkiadásunkat az a felbuzduló kereslet — megérzésemet bizonyítani nem tudom — ravaszkodásra és többletmunkára szokta ösztönözni, s kiemelkedő eredményt úgy próbál felmutatni, hogy az ünnepélyes könyvvásárt megelőző és követő heteket-hónapokat a bibliai hét szük esztendőhöz teszi

hasonlatossá.) A következő kézenfekvő kérdés: honnan tudjuk, hogy milyen művek fognak megjelenni? Sokfelől: halljuk fűrgébb embertársainktól, látjuk a kirakatokban — amiket fel nem vásároltak még fűrgébb embertársaink —, olvassuk a Könyvvilág ünnepien vastag számában. Egy ideje — helyesen — a televízió is besorolódott a könyvajánlók közé, de a pénteki adás alapján majdnem azt kell mondanunk, hogy bár ne lenne. Ha már a kedvszerzés, figyelemfölvívás, izléses népszerűsítés ezúttal megoldhatatlan feladatnak bizonyult, akkor olvastak volna föl szabatosan és zengő hangon a kiadók jelentéseit arról, hogy mivel készülnek az olvasók elé lépni. A dezinformálásnál ez is többet ért volna. Az unalom is dezinformál tudniillik, nemcsak a tárgyi hiba (ez utóbbiban is lehetett részünk). Bámulatos érzékkel sikerült elkerülni a valóban izgalmas műveket, a szellemi újdonságokat, ezt még az sem feledtette, hogy a Csepeli Vasmű képvéve indult a film — enyhén szólva is — demagóg módon. A Was-taps együttes méltatását, akikre ezúttal Szécsi Margit írájának és az óceániai népköltészetnek a népszerűsítése volt bízva, inkább a szakember Komjáthy Györgyre testálok. A televízió az egyetlen meglepetést Marosi Gyula fölléptetésével szerezte, aki írói babérait kitűnő narrátori szerepléssel dústította. Bár — lehet, hogy csak a felelősséget nem merték átvállalni az írótól dramatizált novel-lájáért...

A pótlásokat hely hiányában mellőzöm, bízva abban, hogy mindenki hozzájut a kiválasztott könyvekhez. Csak a *Nyitott könyv* károsultjainak kedvát derítendő jegyzem meg, hogy jön egy új, kötetben még soha meg nem jelent Krúdy-regény. Persze ezt a tévéből is megtudhattuk volna.

Alexa Károly